

A NYÚLHEGYI SZENT DONÁT- KÁPOLNA

Arezzoi Szent Donát vértanú püspök élete a róla szóló 1695-ös és 1729-es passiója alapján

Szent Donát nemesi szülőktől származik. Közép-Itália Arezzo nevű városa közelében született valamikor a Krisztus utáni 280 és 284 közti időszakban. Szülei gyermekkorától Krisztus hitében nevelték, korán kitűnt jócselekedeteivel. Még 20 éves sem volt, amikor 300-ban Arezzo első püspökévé választották. A legendáriumok szerint püspöksége alatt több csodát tett: meggyógyította Siranát, a vak asszonyt, egy Asterius nevű férfiből ördögöt űzött ki, de halottat is támasztott föl. Mivel Szent Donát példamutató élete és csodái hatására sokakat Krisztus hitére térített, ezért Diocletianus császár keresztényüldözése idején, 304-ben Arezzo város pogány lakói elfogták Donátot és a helytartó elé vitték. A helytartó először megpróbálta szelíd szavakkal rávenni, hogy áldozzon a pogány isteneknek, de Donát állhatatosan megvallotta hitét. A haragos helytartó erre megkorbácsoltatta és börtönbe záratta. A börtönben az Úr angyalt küldött hozzá, aki megerősítette és meggyógyította sebeit. Pár nap múlva a helytartó újra magához hívatta és ígéretekkel próbálta bálványimádásra bírni, de Donát ragaszkodott az egy igaz istenéhez, mire a helytartó újra megverette és tüzes vasgerebennel tépette testét, majd börtönbe vettette, ahol újra angyali látogatás erősítette meg. A helytartó később tovább folytatta kínzatását. Donátot kerékre köttette és megparancsolta, hogy testét vasszegekkel verjék át. Donát az Úr nevét hívta segítségül, így a fájdalmakból semmit sem érzett, aztán tűzbe vetették, de a lángok sem ártottak neki. A legenda szerint a méreggel töltött pohár, melyet ki kellett volna innia, magától széttört. Sokan a történetek láttán megtértek. Ekkor a helytartó halálra ítélte. Kivégzése előtt Donát térdre borulva kérte az Urat, fogadja el lelkét és őrizze meg népét a hitben, aztán a hóhér karddal lefejezte. Testét a keresztények tisztelettel eltemették. Sírhelye fölé később az arezzoiak szentélyt emeltek, később ebből fejlődött ki az Arezzoi Szent Péter és Donát Székesegyház. Ünnepe 304-ben történt kivégzésének napja, augusztus 7-e. Szent Donát a borvidékek és szőlősgazdák védőszentje.

A Szent Donát-kápolna a magasból, a távolban a Pannonhalmi Monostor

Szent Donát tisztelete Nyúlon

(Dr. Ábrahám Imre és Dr. Csizmadia József kutatásainak összegzése)

Szent Donát a borvidékek és szőlősgazdák védőszentje, tisztelete a IV. századtól kezdve Itáliából fokozatosan terjedt szét Európában. Olaszországban ma is 66 település védőszentje. Hazánkban valószínűleg a szőlőtermesztés kultúráját is magukkal hozó itáliai szerzetesek terjesztették el a szülőföldjükön a szőlősgazdák védőszentjeként már akkor tisztelt Szent Donát kultuszát. Mivel Donát népünk ajkán is **a szőlőtermesztők és, szőlőskertek védőszentje**, így **borvidégeink sok falujában, városában van szobra, képe, kápolnája.**

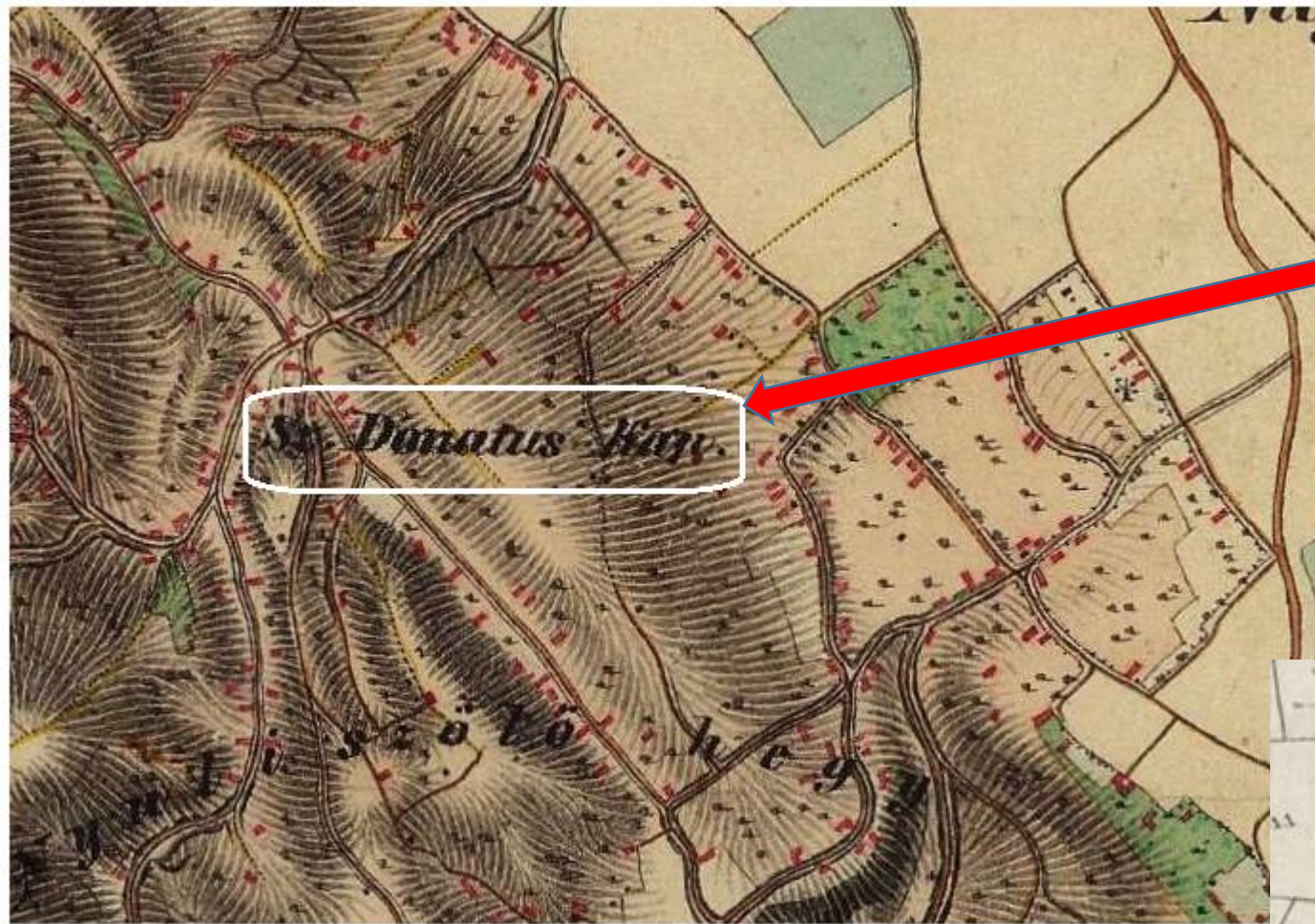
Szent Donát püspök tisztelete tehát immár sok-sok évszázadra tekint vissza Nyúlon is.

A szentek tisztelete a török idők után nőtt meg, ennek jeléül hazánkban az utak mentén sok felé szobrokat emeltek. **Az 1710-es években Szent Donát szobra valószínűleg még egy fülkeszerű építményben állt** (ez lehet ma a kápolna szentély része), **melyet évente tisztelgő körmenettel kerestek fel** a hívők. **1830-ra** a szent tisztelete Nyúlon is kiszélesedett, így a szobra körüli kápolna-kezdeményt a hívők számára **tovább bővítették.** A harangtorony akkoriban azonban még külön állt az épülettől. A „dónátusi búcsúról” emelkedett hangon emlékezik meg az 1864-es előljárósági jelentés. A kápolna melletti hársfát már akkor is évszázadosként írták le. **1901-ben a harangtornyot egybeépítették a kápolnával**, ekkor már 2 harangot említenek. Egyiket az akkori kegyúr, a Szombathelyi Szeminárium, másikat annak bérlői, a Markovszky-testvérek adományozták és viharjelzésre használták.

Ma már csak évente egyszer tartanak itt misét. A szent ünnepét (aug. 7.) követő vasárnap a kis kápolna az egész község nagy templomává lép elő: rendszerint vendégszónok meghívásával szabadtéren tartják az ünnepi, a búcsúi nagymisét. A kápolna körüli öreg árnyas hársfák védelem alatt állnak.

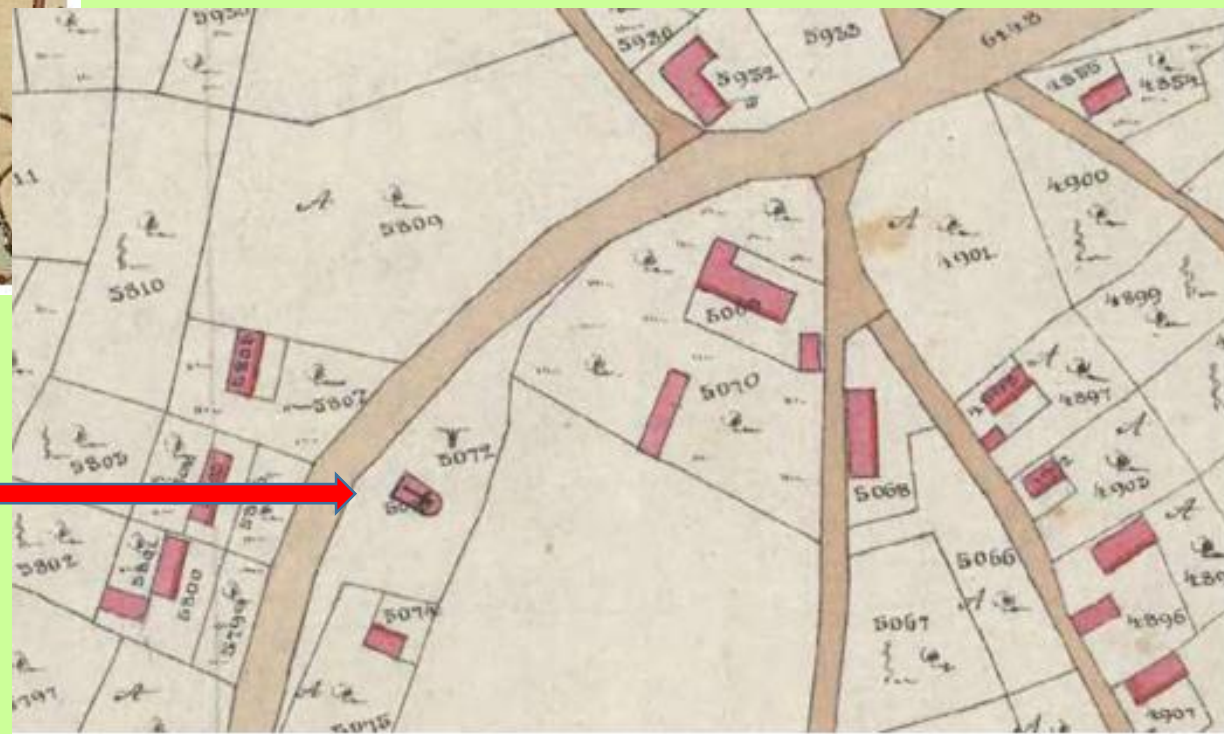

A kápolnát őrző hársfát már egy 1864-es egyházlátogatáskor is 100 éves faként említik!

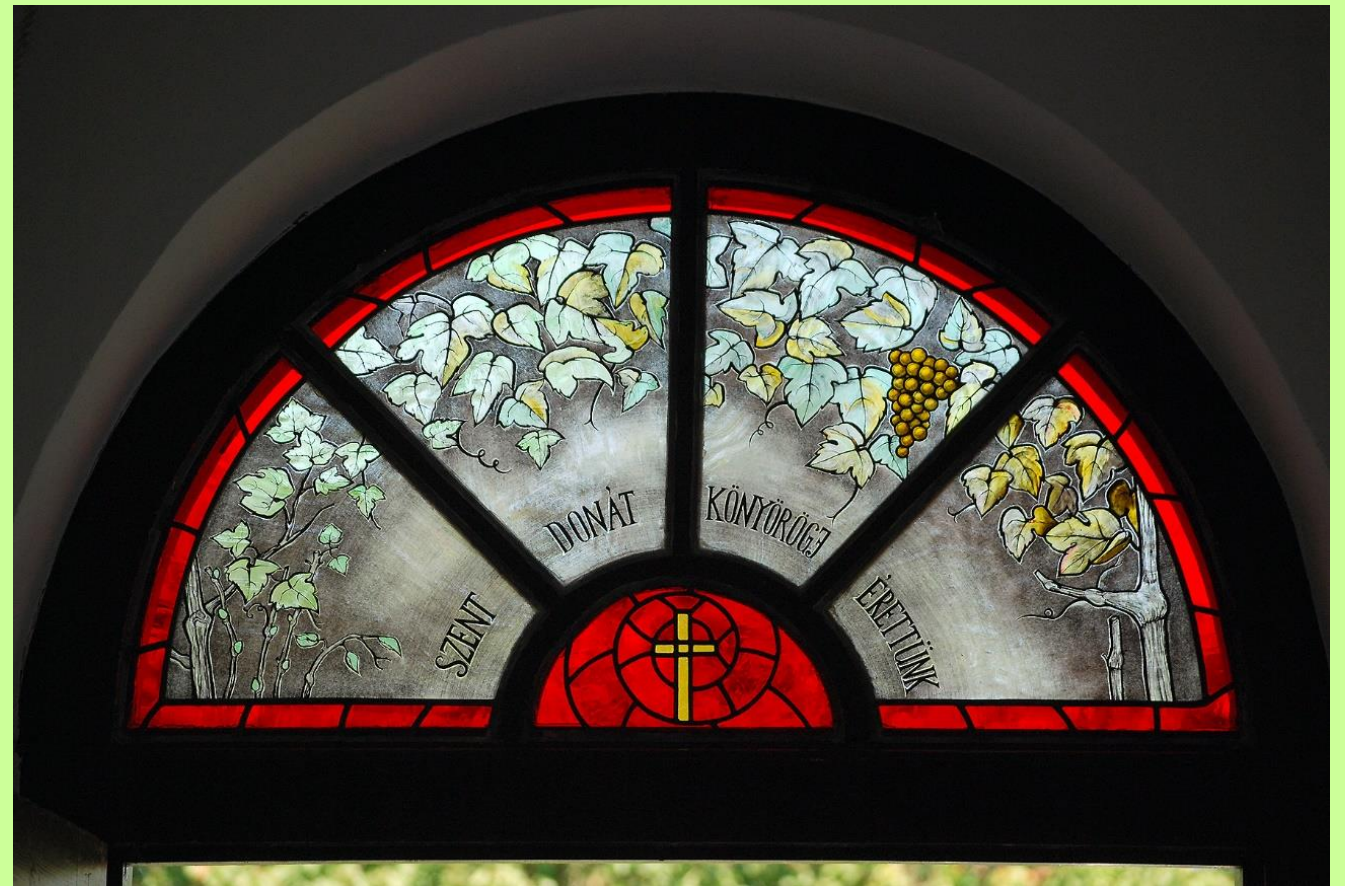
A Szent Donát-kápolna a község 1840-es évek környékén kiadott, úgynevezett második katonai felmérésén jelenik meg először önálló megnevezéssel.

A kápolna térképi ábrázolása az 1856-os kataszteri térképen, melyhez ma 432 m²-es telek tartozik.

Az eredetileg külön álló harangtornyot csak 1901-ben építették egybe a kápolnával. 1864-ben még csak egy, 1901-ben már két harangot említenek az írások. Egyiket az akkori kegyúr, a Szombathelyi Szeminárium, másikat annak bérlői, a Markovszky-testvérek adományozták és viharjelzésre használták.

A kápolnaajtó feletti üvegablakot Fehér Hajnalka készítette és ajándékozta a kápolnának. Borvidékre utaló díszítése, nem véletlen, hiszen Szent Donát a szőlőhegyek védőszentje.

Belépve látható, hogy a kápolna szentély része jól elkülöníthető egységet alkot. Eredetileg ez csak egy út menti fülkeszerű építmény volt, mely védelmet nyújtott Szent Donát szobrának, ahova évente körmenettel vonultak ki a hívek. A kápolnát 1830-ra bővítették tovább.

**A kápolna fehérre
meszelt belsejét
freskók nem
díszítik.**

**A szentély részben
álló oltáron
Szent Donátot
ábrázoló
olajfestmény
látható.**

A kápolna karácsonyi díszítésben.

Az oltár a sötét tónusú Szent Donát képpel

Az oltárkép Szent Donát vértanút ábrázolja püspöki ruhában, kehellyel a kezében, püspöki pásztorbotjával angyalok társaságában. A jobboldali angyal kezében tartott kard vértanúságára utal.

**A kép alján levő halvány felirat szövege:
S. DONATUS MARTYR**

A festmény alkotóját és korát nem ismerjük.

**A szentély boltívét
a Szűzanya és Jézus
szobrai díszítik.**

**Mellettük a falon
balra**

**Boldog Apor Vilmos,
jobbra pedig az
Irgalmas Jézus képe
látható.**

Bal oldalon 4, jobb oldalon 5 pad kapott helyet, így kb. 30-an tudnak helyet foglalni, de ha szükséges, akár 50-en is beférnek a 48 m² alapterületű kápolnába.

A hátsó falról a Kisjézust tartó Szent Antal szobra néz le ránk.

Hátul a bejárattól jobbra az éneklést kísérő és segítő harmónium kapott helyet.

A Szent Donát-kápolna nyáron és télen is vonzó látványt nyújt.

Az épületen 1964-ben külső, 1967-ben belső renoválást végeztek. 2007 és 2009 közötti felújítása pedig két lépésben történt meg.

Évente augusztus 7-ét követő vasárnap délelőtt, azaz Szent Donát napi búcsúkor a kápolnát övező részen vendégpap részvételével szabadtéri oltárnál tartják a búcsúi nagymisét. Az egész községből ide gyűlő hívek vendégeikkel együtt ilyenkor a fák alatt elhelyezett padokon foglalnak helyet, de sokan állva vesznek részt a szentmisén.

CSODATÉVŐ PÉLDÁK SZENT DONÁT LEGNDÁRIUMÁBÓL

1. Donát sok csodát művelt. A város prefektusának fiát gonosz lélek szállta meg. Elvitte Donáthoz, s ekkor a tisztátalan lélek kiáltozni kezdett: „Az Úr Jézus Krisztus nevében ne zaklass engem, hogy távozzam házamból! Ó, Donát, miért kínozol, hogy ki kelljen mennem belőle?” A fiú Donát imáira azonnal megszabadult a gonosztól.
2. Toszkánában egy Eustachius nevű adóbehajtó a közpénzt feleségének, Euphrosinának őrizetére hagyta. Az asszony, amikor ellenség dúlta a provinciát, elrejtette a pénzt, de beteg lett és meghalt. Férje, hazatérvén, nem találta a pénzt, és ezért fiaival együtt már majdnem kínpadra vonták, amikor Szent Donáthoz menekült. Donát elment vele a felesége sírjához, fennhangon imádkozott, szólván: „Euphrosina, a Szentlélekre kérek, mondd meg nekünk, hová tetted a pénzt?” Hang hallatszott a sírból: „A ház bejáratánál ástam el.” Odamentek, és ahogy mondta, meg is találták.
3. Néhány nappal később az egész papság Donátot választotta meg püspöknek. Egyszer a misén, mikor a nép áldozott és a diakonus Krisztus vérének nyújtotta nekik, a pogányok hirtelen támadása miatt elesett és összetörte a szent kelyhet. Ő maga és az egész nép is nagyon elbúsult, Donát azonban összeszedte a kehely darabkákat, imádkozott és eredeti alakjára visszaállította. Egy kis darabkát azonban elrejtett az ördög belőle, ami hiányzik az említett kehelyből: ez a bizonyosság a csodára. A pogányok pedig, látván e csodát, megtértek és nyolcvanan megkeresztelkedtek.

4. Volt egy annyira mérgezett forrás, hogy aki csak ivott belőle, azonnal meghalt. Egyszer Szent Donát számárháton odament, hogy imáival meggyógyítsa a vizet. Egy félelmetes sárkány ugrott ki belőle, s farkát a számár lábaira csavarva rátámadt Donátra. Donát a korbácsával rávágott, vagy ahogy másutt olvasható, a pofájába köpött, és ezzel rögtön megölte. Majd az Úrhoz fohászzkodott, és a forrásból eltűnt a méreg. Egyszer pedig társaival együtt nagyon megszemjázott, és imájával fakasztott forrást.

5. A császár leányát gonosz lélek gyötörte; elvitték Donáthoz, aki így szólt: „Távozz, tisztátalan lélek, és ne merészelj Isten alkotásában lakozni!” A gonosz lélek válaszolt: „Mutass utat, hogy hol távozzak, és merre menjek!” Donát megkérdezte: „Honnan jöttél ide?” „A pusztából” – hangzotta válasz. Mire a szent: „Akkor oda menj vissza!” A gonosz lélek folytatta: „Látom rajtad a kereszt jelét, amelyből tűz lövell felém, és a félelem miatt nem tudom, merre forduljak. Mutasd meg nekem a kijáratot, és kimegyek.” Erre Donát: „Íme a kijárat, menj a helyedre!” S a gonosz lélek az egész házat megrázkódtatva távozott.

6. Egyszer éppen halottat vittek a temetőbe, Megjelent egy másik ember egy adóslevéllel, amely szerint az elhunyt kétszáz solidusszal tartozik, és emiatt nem hagyta eltemetni. Az özvegye sírva jelentette az ügyet Szent Donátnak, hozzátéve, hogy az az ember már hiánytalanul megkapta az összeget. Donát odasietett, megérintette a halottat, és így szólt: „Hallasz engem?” Amaz válaszolt: „Én vagyok.” Szent Donát folytatta: „Kelj fel és lásd, mi dolgod van ezzel az emberrel, aki nem enged eltemetni.” Mire az felült, és mindenki előtt bizonyította, hogy kifizette a tartozást és széttépte az adóslevelet. Szent Donátnak pedig ezt mondta: „Atyám, altass el újból.” Ő pedig: „Fiam, mostantól fogva nyugodjál békében!”

7. Egy időben már három éve nem esett, és nagy volt a szárazság. A hitetlenek a császár elé járultak kérvén, hogy adja ki nekik Donátot, mert varázslással ő okozta a bajt. A császár parancsára kijött Donát, imádkozott az Úrhoz, aki erre bőséges esőt adott. Mindenki bőrig ázott, egyedül Donát ment haza száraz ruhában.

**2009.08.09-ÉN BÚCSÚKOR
BÍRÓ LAJOS
TÁBORI PÜSPÖK ARANYMISÉJE**

ÓH, SZENT DONÁT

**Óh Szent Donát buzgó szívvel köszöntünk ma Tégedet,
Győzedelmes emlékére szenteljük ez ünnepet.
Te, ki Jézus szent hitéért életed feláldozád,
Megnyerted érte mennyekben a vértanú koronát.**

**Védőszentünk, ünnepeden kérünk Téged kegyesen,
Az Istentől kérd mireánk bő áldását szüntelen.
Óvjad jégtől, csapásoktól gyümölcsünket, szőlőnket,
S mi fogadjuk, megjobbítjuk bűnnel terhelt éltünket.**

ÓH, SZENT DONÁT...

Óh, szent Do-nát buz-gó szív-vel Kö-szön-tünk ma té-ge-det,
Győ-ze-del-med em-lé-ké-re szen-tel-jük ez ün-ne-pet.
Te, ki Jé-zus szent hi-té-ért ál-te-det fel ál-do-zád,
Meg-nyer-ted ér-te mennek-ben a vér-ta-nú ko-ro-nát.

**2010.08.8-ÁN
PÁPAI LAJOS
BÚCSÚ NAPIJÁN
PÜSPÖKI
NAGYMISÉJE
KERETÉBEN**

**SZENDELTE FEL A
FENNÁLLÁSÁNAK
300.
ÉVFORDULÓJÁRA
FELÚJÍTOTT
KÁPOLNÁT**

**2014.08.10-ÉN
BENKOVICH FERENC
ATYA BÚCSÚI
NAGYMISÉJE**

Egyházi ének Szent Donátról

(a kápolnánál a búcsúi nagymise végén szoktunk énekelni)

- 1. Mondjunk annak örvendezve zengő éneket,
Akinek ma győzedelmét ülik az egek.
Vértanúk hős ivadéka, szentegyházunk nagy főpapja:
Szent Donát, Szent Donát, szerezz nekünk mennyben fénykoronát!**
- 2. Mint Sionnak lángbuzgalmú lelkes püspöke,
A mennyei dicsőségnek voltál hírnöke.
Örültek a hívő népek, kiknek szent igéd hirdetted.
Szent Donát, Szent Donát, szerezz nekünk mennyben fénykoronát!**
- 3. Akiért te kiontottad drága véredet,
Fénnyel már megkoronázott mennyben tégedet.
Az atyánál megvall téged, kiről hitetett hűséged.
Szent Donát, Szent Donát, szerezz nekünk mennyben fénykoronát!**
- 4. Légy a mennyben megsegítőnk, lelkes pártfogónk,
Ki e földön járva voltál szent példaadónk.
Segíts minket érdemeddel, ahol te vagy, oda vígy fel.
Szent Donát, Szent Donát, szerezz nekünk mennyben fénykoronát!**

**Szent Donát
kőszegi szobra**

**Szent Donát
soproni szobra**

**2017.07.01.
AZ UTOLSÓ
RENDSZERES MISE
A KÁPOLNÁBAN**

**2022. 08.07-ÉN BÚCSÚ NAPJÁN
HORVÁTH ISTVÁN ATYA ARANYMISÉJE**

**2023.08.06-ÁN
VERES ANDRÁS
MEGYÉSPÜSPÖK
BÚCSÚI NAGYMISÉJE**

**A BÚCSÚI MISE
VÉGEZTÉVEL
HAZAFELÉ VONULÓ
HIVŐ SEREG**

A **Kápolna melletti kereszt** 1879-ben készült Felber Mihály nagylelkű adományából, mely 129 év alatt nagyon rossz állapotba került, ezért 2008-ban az eredetivel teljesen megegyező alakú újat készítettett helyette az Egyházközség.

Felszentelésére még ugyanabban az évben, augusztus 10-én búcsúkor került sor. Ez a kereszt a 2014-ben kialakított Nyúli keresztút IX. stációja lett. (Jézus harmadszor esik el a kereszttel)

IX. STÁCIÓ

JÉZUS HARMADSZOR
ESIK EL A KERESZTTTEL

**Testedet a kereszt súlya
harmadszor is földre sújtja.
A küzdelmet nem adom föl,
újra éljek kegyelemből.
Vezess, Uram, vezess engem,
Veled éljek földön s mennyben.**

1. Fönn a nyúli hegyen már háromszáz éve kápolna magaslik hársfák rejtekébe.

2. Szent Donát vértanú jeles személy nagyon, nem véletlen tartják a búcsút e napon!

3. Augusztus elején nagy tömeg gyűl ide, s szabadban zajlik a búcsúi nagymise.

4. Kétszáznyolcvan körül született Szent Donát, Arezzo vidékén teláljuk otthonát.

5. Szüleitől kapta a keresztény hitet, már ifjú korában sok jót cselekedett.

6. Csodákat is művelt, s látva hithű életét, már ifjan a város püspökévé tették.

7. Megyógyít egy vakot, kiűz gonosz lelket, halottat támaszt föl, csodái ismertek.

8. Diocletianus amikor császár lett, a keresztények közt vérfürdőt rendezett.

9. Egyszer a pogányok Donátot meglepték s kiverték kezéből üveg misekelyhét.

10. Donát imádkozott s a széthullt szilánkok újra ép kehellyé megint összeálltak.

11. Csak egy kis darabka hiányzott belőle, de a Szent Vér mégse csordult ki a földre.

12. Sokan ott megtértek, mire a pogányok a helytartó elé hurcolták Donátot.

Szent Donát legendája

a vértanú

1695-ös és 1729-es passiója nyomán

Szűcs Mihály
Nyúl, 2025. 05.22.

13. A pogányimádást ő ott megtagadta, korbácsolás s börtön lett ennek jutalma.

14. Pár nap múlva Donát ezt megtette újra, testét vasgereben marcangolta, zúzta.

15. Akkor angyal jött el, hogy megerősítse, a szenvedések közt tartson ki a hitbe!

16. A helytartó aztán tovább kínoztatta, Donát nem hátrált meg, Krisztust megvallotta.

17. Kínzóival testét szeggel verette ki, tűzbe vetve még a láng se ártott neki!

18. Méreggel kínálták a kínzások között, de a méregpohár magától széttörtött.

19. Ezt látva még többen követték a szentet, a helytartó ettől nagy haragra gerjedt.

20. Donát hithű maradt ez lett végső veszte, kegyetlen parancsra hóhér lefejezte.

21. Testét keresztények temették el végül, sírja fölé később bazilika épült.

22. Tisztelete terjedt Európa-szerte, szőlővidékeknek kedvelt védőszentje.

23. Hazánkban sokfelé tisztelik a nevét, ezek közül legtöbb jó bortermő vidék.

24. Örök szép példát ad Szent Donát a mának, ha szilárd a hited, nincs erő, mely árthat!

**A KÉPEK NAGY RÉSZÉT
FOTÓZTA:**

MOGYORÓSSY PANTALEON

**AZ ÖSSZEÁLLÍTÁST
KÉSZÍTETTE:**

SZŰCS MIHÁLY

KÖSZÖNJÜK MEGTISZTELŐ FIGYELMÜKET!